

۶۰. در کدام گزینه، پایه آوایی معادل را می‌توان در خانه خالی قرار داد؟

«باران اشکم می‌دود، وز ابـرم آتش می‌جهد با پختگان گو این سخن، سـوزش نباشد خام را»

با	را	نی	آش	گم	می	ذ	وَد	وَز	أب	رَ	ما	تَش	می	ج	هَد
				گو	این	سُ	خَن	سو	زِش	نَ	با	شَد	خا	م	را

(۱) جای مَرا (۲) شـ بی یاد (۳) ما را سی زا (۴) چ م نا را

۶۱. پایه‌های آوایی کدام گزینه، معادل مصراع «گنـد روشن به نرگس چشـم مردم» است؟

(۱) دل من همی داد گفـتی گواهی (۲) در دام فتاده آهوئی چند (۳) برآور هر چه اندر سینه داری (۴) گل به سلام چمن آمد بهار

۶۲. تعداد پایه‌های آوایی همه گزینه‌ها درست آمده است؛ به‌جز گزینه

(۱) زین همـران، همـرازِ من تنها تویی تنها بیا (۴ پایه)

(۲) کسی را که درویش باشد ز گنج (۳ پایه)

(۳) نمره‌ای گر می‌زند شوریده‌ای در بی‌خودی (۴ پایه)

(۴) نه بر هر خان و خاقان می‌برم رشک (۳ پایه)

۶۳. با توجه به خوانش صحیح مصراع‌های زیر، تقسیم پایه‌های آوایی کدام مصراع، درست است؟

(۱) ساقی بده پیمانـه‌ای ز آن می‌که بی‌خویشم کند

(۲) بر سر کوی قناعت حجره‌ای باید گرفت

بَر	سَر	کوی	قِ	نَا	عَت	حُج	رِ	ای	بَا	یَد	گِ	رِفَت
-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	----	----	-----	-----	----	-------

ساقی	بِ	دِ	پی	مَ	نِ	ای	زَ	نِ	می	کِ	بی	خِ	شَم	کِ	نَد
------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	----	-----

(۳) هر زمان از عشق جانانم وفايي ديگرست

(۴) آهوان در بزم، شیران در شکار

آهوان	در	بزم	شی	ران	در	شی	کار
-------	----	-----	----	-----	----	----	-----

هَر	زَ	مَ	تَز	عشق	جانانم	وَفَا	یِ	دِی	گِ	رِ	سَست
-----	----	----	-----	-----	--------	-------	----	-----	----	----	------

۶۴. پایه‌های آوایی مصراع زیر، در کدام گزینه، درست آمده است؟

«امروز خندان آمدی، مفتاح زندان آمدی»

(۱) اِم رُوز خَن / دَا نَا مَدِی / مِف تَاحِ زِن / دَا نَا مَدِی

(۲) اِم رُوز خَن / دَا نَا مَدِی / مِف تَاحِ زِن / دَا نَا مَدِی

(۳) اِم رُوز خَن / دَا نَا مَدِی / مِف تَاحِ زِن / دَا نَا مَدِی

۶۵. با توجه به بیت زیر، در کدام پایه‌های آوایی، شکل خطی درست نوشته نشده است؟

«ای ساریان آهسته ران کارام جانم می‌رود و آن دل که با خود داشتیم با دلستانم می‌رود»

رکن ۱ رکن ۲ رکن ۳ رکن ۴ رکن ۵ رکن ۶ رکن ۷ رکن ۸

ای	سَ	رِ	بَا	نَا	هِس	تِه	رَ	اَن	آ	رَ	مِ	جَا	نَم	مِ	زَ	وَد	وَا	نِ	دَل	کِ	بَا	خُود	دَا	شِ	تَم	بَا	دَل	سِ	تَا	نَم	مِ	زَ	وَد
----	----	----	-----	-----	-----	-----	----	-----	---	----	----	-----	-----	----	----	-----	-----	----	-----	----	-----	------	-----	----	-----	-----	-----	----	-----	-----	----	----	-----

(۱) دو و چهار (۲) سه و پنج (۳) دو و شش (۴) یک و هشت

۶۶. پایه آوایی «رکن» اول در مصراع «بني آدم اعضاي یک پيکرنـد»، با کدام گزینه، مناسب است؟

(۱) بیا تا (۲) گفتم به (۳) نگو به (۴) هستم با

۶۷. پایه آوایی «رکن» سوم در مصراع «سخرگه زهزوی در سرزمینی»، با همه گزینه‌ها متناسب است؛ به‌جز گزینه

(۱) مگر تا (۲) چو با من (۳) تو هستی (۴) تروم به

۶۸. بیت زیر، به ترتیب از چند پایه و هر پایه از چند هجا تشکیل شده است؟

«چو علم آموختی از حرص آن‌گه ترس کاندر شب چو دزدی با چراغ آید گزیده تر بزد کالا»

(۱) چهار، سه (۲) چهار، چهار (۳) سه، سه (۴) سه، چهار

۶۹. مرز پایه‌های آوایی کدام مصراع، درست مشخص شده است؟

(۱) اِی دَمَت عیسی دم از دوری مزن: اِی دَمَت عی / سا دَمَز دو / اِری مَزَن

(۲) همچو نی دمساز و مشتاقی که دید: هَم چُ نی / اَدَم سا زُ / مَش تاقی / اِک دید

(۳) آسمان را در زبردستی بداشت: اَسِ مَـن / را دَر زِ بَر / اَدَس تی بَدَا شت

(۴) هر که آن تلخم دهد حلوا بها جانش دهم: هَر کِ اَن / تَل خَم دَ / هَد حَل وَا بَ / ها جا نَش / اَد هَم

۷۰. پایه‌های آوایی کدام مصراع، معادل مصراع «نشاید ز دانا نکوهش بری را» است؟

- (۱) بسی رنج بردم در این سال سی (۲) چو نزدیک گشتند پیر و جوان (۳) کسی را به کردار بد کن عذاب (۴) عجب نیست خندد اگر گل به سروی
۷۱. در کدام گزینه، حذف همزه صورت گرفته است؟
 (۱) که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل‌ها
 (۲) بتی این گاه را چون کوه سنگین می‌کند آن‌گاه
 (۳) در و دیوار این سینه همی دزد ز انبوهی
 (۴) چه آتش‌ها که در این کوه برپا می‌کنم هر شب

۷۲. پایه‌های آوایی مصراع زیر، با کدام مصراع یکسان است؟

«حیلت رها کن عاشقا دیوانه شو دیوانه شو»

- (۱) خَمَش کردم سخن کوتاه خوش‌تر
 (۲) نلرزد دست وقت ز شمردن
 (۳) تو هم بیرون رو از جرخ و زمین زود
 (۴) هرگز نداند آسیا مقصود گردش‌های خود
۷۳. تعداد رکن‌های کدام مصراع، با بقیه متفاوت است؟
 (۱) صبا را گو که بردارد زمانی بَرُقع از رویت
 (۲) تو مرا گنج روانی چه کنم سود و زیان را
 (۳) زبانم را بیــــــــــــــــانی آتشیــــــــــــــــین ده
 (۴) کز عشقی آن سرو روان، گویی روانم می‌رود
۷۴. پایه‌های آوایی همه گزینه‌ها، به جز گزینه متناسب با پایه آوایی رکن اول بیت زیر است.

«روزگار است این که گه عزت دهد گه خوار دارد چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد»

- (۱) راه مشکل (۲) تا به حالا (۳) ماه مجلس (۴) دل تنگم
۷۵. با توجه به خوانش مصراع‌های داده شده، تقسیم پایه‌های آوایی کدام مصراع، درست است؟
 (۱) تیغ جفاگر زنی ضرب تو آسایش است: تی غ ج فا / گر ز نی / ص ر ب ت آ / س ای ش ست
 (۲) سودای عشق پختن عظم نمی‌پسندد: سو د ای / عشق یخ تن / ع ق لم ن / می پ سن د د
 (۳) هر که می‌ورزد درختی در سراستان معنی: هر ک می / و ر ز د ر خ / تی د ر س را / بس تان مع نی
 (۴) اگر خاکش رود بر باد، گردی بر نمی‌خیزد: آ گر خاکش / ر و د بر باد / آ گر دی بر / ان می خی زد
۷۶. کدام گزینه، با تقطیع هجایی مصراع زیر، مطابقت دارد؟

«مرا عهدی ست با جانان ز سر بیرون نخواهد شد»

- (۱) رواق منظر چشم من آشیانه توست
 (۲) در آن نفس که بمیرم در آرزوی تو باشم
 (۳) بیا تا گل برفشانیم و می در ساغر اندازیم
 (۴) در این زمانه رفیقی که خالی از خلل است
۷۷. تقطیع هجایی کدام گزینه با مصراع زیر، یکسان است؟

«عزت مبر در کار دل، این لطف بیش از پیش را»

- (۱) گویی که نگون کرده است ایوان فلک‌وش را
 (۲) چون کنار شمع بینی ساق من دنداندار
 (۳) در سینه‌ها برخاسته، اندیشه را آراسته
 (۴) هر چند بردی آبم، روی از درت نتابم

۷۸. مصراع‌های کدام بیت، با نشانه‌های هجایی «- U - - / - U - - / - U - - / - U - -» برابر است؟

- (۱) از بس که سر به خانه هر کس فرو بَرَد
 (۲) سرد و گران و بی‌مزه شد میهمان برف
 (۳) دام گستردم ولی از نارسایی‌های بخت
 (۴) تا تو در دامم در آیی سبز گردد دانهام
 (۵) یکی زین چاه ظلمانی برون شو تا جهان بینی
 (۶) دلا تا کی در این زندان فریب این و آن بینی
 (۷) گفتم: گره نگشوده‌ام زان طره تا من بوده‌ام
 (۸) گفتا منش فرموده‌ام تا با تو طرزاری کند

۷۹. در همه گزینه‌ها، به جز گزینه مرزهای پایه‌های آوایی درست است.

مُر د بُ دَم	زِن دِ ش دَم	گَر ی بُ دَم	خَن دِ ش دَم	(۲)	خُ دا یا	جَ هان پا	دِ شاهی	ثَ راست	(۱)
دَو ل تِ عِش	قَا مَ دَ مَن	دَو ل تِ پا	یَن دِ ش دَم		زِ ما خِ د	مَ تا یَد	خُ دا یی	ثَ راست	
هَر کِ چی زی	دو ست دا زد	جَا نِ دِل بَر	وی مَ ما زد	(۴)	خُ شَا آنان	کِ چَر خی دَ ند	دَر خون	(۳)	
هَر کِ بیج را	پَش تِ باشی	سَر زِ خَل وَت	بَر نِ یا زد		خُ دا را نا	گَ هان دی دَ ند	دَر خون		

۸۰. در کدام بیت، همه پاره‌های آوایی، از سه هجا تشکیل شده‌اند؟

- (۱) گل‌های دارم از تو و گل‌های
 (۲) چنین افتاده‌ام مگذار غمناک
 (۳) خامه برآورد صدای صریح
 (۴) نکوهش مکن چرخ نیلوفری را

۱. فریاد کردن، بانگ سخت برآوردن، بانگ قلم که به وقت نوشتن برآید

سؤال ۱ یا خوانش درست ابیات زیر، خانه‌های خالی جدول را کامل کنید.

باز آی و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود

.....	ای دل س تا	چش مم ن شیپز	با زای بر
.....	یا دز زمین

هان ای دل عبرت بین از دیده عبرکن هان ایوان مداین را آینه عبرت دان

.....	ل عبرت بیپز	هانی د
ی عبرت داپز	ای وان

تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند

.....	ز گرد من	تا دل هر
ن می ک ند	زان س فر

سؤال ۲ در بیت زیر، مرز پایه‌های آوایی مصراع دوم را مشخص کنید.

«عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت
فتنه‌انگیز جهان نرگس جادوی تو بود»

سؤالات صحیح / غلط

۱۴۲. شعر همانند نثر، پایه‌ها و پاره‌های موزونی دارد.
۱۴۳. تعداد هجاهای پایه‌های آوایی هر بیت باهم یکسان است.
۱۴۴. بیت «مراکز عشق تو دیوانه گشتم / وصال و هجر یکسان می‌نماید» دارای ۶ پایه آوایی است.
۱۴۵. نشانه‌های هجایی (U _ U _ U _ U _ U _ U) «به صورت چهارتا چهارتا» جدا می‌شوند.
۱۴۶. پایه‌های آوایی دو بیت «اگر با من نبودش هیچ میلی / چرا ظرف مرا بشکست لیلی» و «اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را» یکسان است.
۱۴۷. هجاهای تمام پایه‌های آوایی بیت «من نیز چشم از خواب خوش برمی‌نکردم پیش از این / روز فراق دوستان شب خوش بگفتم خواب را» یکسان است.
۱۴۸. بیت «توانا بود هر که دانا بود / ز دانش دل پیر برنا بود» دارای ۶ پایه آوایی است.
۱۴۹. هجاهای تمام پایه‌های آوایی بیت «جمله عالم زین سبب گمراه شد / کم کسی ز ابدال حق آگاه شد» یکسان است.
۱۵۰. پایه‌های آوایی نمی‌توانند کمتر از سه هجا باشند.
۱۵۱. بیت «دلبر و جانان من برده دل و جان من / دلبر و جانان من» دارای نظم چهار سه است.

سؤالات جای خالی

۱۵۲. بیت «امشب سبک‌تر می‌زنند این طبل بی‌هنگام را / یا وقت بیداری غلط بوده است مرغ بام را» دارای پایه آوایی است.
۱۵۳. هر مصراع بیت «به دریا بنگرم دریا تو بینم / به صحرا بنگرم صحرا تو بینم» دارای پایه آوایی است.
۱۵۴. پایه «ب سی من دا» رکن از مصراع «گرم باز آمدی محبوب سیم اندام سنگین دل» را تشکیل می‌دهد.
۱۵۵. رکن چهارم مصراع «با طعنه عابرها سراغت را گرفتند» دارای هجا است.
۱۵۶. سبب درک پایه‌های آوایی و لذت بردن از موسیقی متن می‌شود.
۱۵۷. بیت «وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها / بی‌خویشتنم کردی بوی گل و ریحان‌ها» دارای نظم یا است.
۱۵۸. هر پایه از مصراع «آن که هلاک من همی خواهد و من سلامت» دارای هجا است.
۱۵۹. بیت «دو چشم مست می‌گوش بپرد آرام هشیاران / دو خواب‌آلوده بر بودند عقل از دست بیداران» دارای پایه آوایی و هجا است.

سؤالات وصل کردنی

۱۶۰. هریک از ابیات گروه «الف»، به کدام یک از موارد گروه «ب» مرتبط است؟ (در گروه «ب» یک مورد اضافی است.)

(الف) نظم چهار چهار چهار چهار	(۱) سلسله موی دوست حلقه دام بلاست / هرکه در این حلقه نیست غافل از این ماجراست
(ب) نظم سه سه دو	(۲) ای که گفתי هیچ مشکل چون فراق یار نیست / گر امید وصل باشد همچنان دشخوار نیست
(پ) نظم چهار چهار سه	(۳) عشق‌هایی کز پی رنگی بود / عشق نبود عاقبت ننگی بود
(ت) نظم سه سه سه سه	(۴) مسلمانان مسلمانان چه باید گفت یاری را / که صد فردوس می‌سازد جمالش نیم‌خاری را
(ث) نظم چهار چهار چهار	(۵) صبر مرا بر هم زدی بر هم زدی / عقل مرا رهن شدی رهن شدی
(ج) نظم چهار سه چهار سه	(۶) به دنبال محمل چنان زار گریم / که از گریه‌ام ناقه در گل نشیند
(چ) نظم چهار چهار چهار سه	